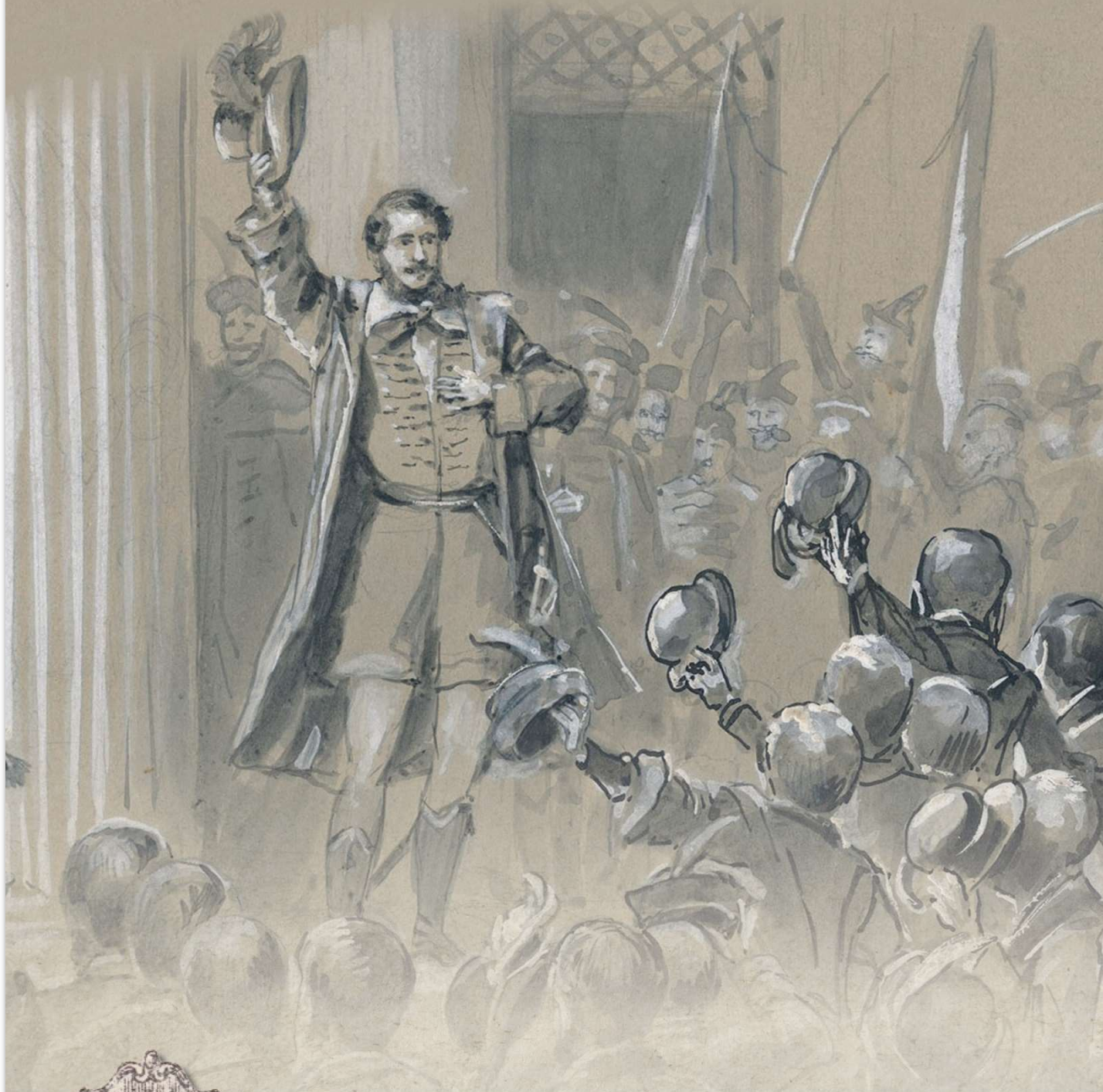

KOSSUTH LAJOS AZT ÜZENTE...

Séta a szabadság fővárosában
1849. január-május

Kedves sétálók!

Néhány gondolat a feladatlapos, interaktív városi sétához:

- A séta internetkapcsolattal teljesíthető. A megoldások jelentős részéhez a helyszín felkeresése mellett internetes kutakodás is szükséges, ezt jelzi a piktogramm.
- A QR-kódok további segítséget nyújtanak, online múzeumi tartalmakhoz vezetnek. (Érdemes teljes képernyőre tenni, és elforgatni a telefont.)
- Ajánlott kezdőpont: Miklós utca 55. (Borostyán Gyógyszertár) Az indulás helyszíne természetesen más is lehet, de az első feladat megoldása a városnak ezen a pontján található meg.

Probléma vagy elakadás esetén, a Déri Múzeum múzeumpedagógusait hétköznapi 8 és 16 óra között lehet keresni az alábbi elérhetőségeken:

4026 Debrecen, Déri tér 1.

tel.: +36 20 542 9958

„Kossuth Lajos azt üzenté...”

1848 március idusán igen örvendetes eseményre ébredtünk, kedves polgártársak. Végre megvalósult a magyar szabadság, összedőlt az abszolutizmus századokon keresztül tartogatott rendszere! Egy hónappal később az áprilisi törvények szentesítették a demokrácia, a szabadság és az egyenlőség megvalósulását! Ám hiábavaló volt minden igyekezet, egyezkedés...; az udvar megszegte szavát, előbb a nemzetiségieket uszította ellenünk, majd megtámadta édes hazánkat. Az elmúlt időszak eseményei arra készítették bennünket, hogy az országgyűlést Budáról áthelyezzük, hogy annak működése zavartalan legyen, és legyen, ki a hadsereg további fenntartásáról intézkedjék.

„Debreczen népe! Ime én a nemzet nevében Debreczen városát, a magyar szabadság őrvárosának nyilatkozatom, s az országgyűlést és kormányt a debreczeniek becsületérzésének rendíthetetlen sziklájára helyezem.” (Kossuth kiáltványa Debrecen közönségéhez az országgyűlés és a kormány megérkezése alkalmából. Debrecen, 1849. január 6.)

1. Üzenet

Hosszú utat tettem meg az elmúlt napokban szörnyű időjárás és útviszonyok közepette. Gyorsan kellett megszervezni a kormány tagjainak és az állami javadalmaknak szállítását, valamint a csapatok további vezényletét. Előbb vasúttal jöttünk el Szolnokig, majd onnan szekérrel érkeztem Debrecenbe többedmagammal. A város felkészült fogadásunkra, a kapuknál folyamatosan jegyezték fel az érkezőket, és engedték be őket a város belterületére. Beléptemkor éreztem a belénk vetett hitet, reményt és tiszteletet, teljesen meghatott a kapunál szolgálatot teljesítő őr fogadása.

Az emléktáblán keresd ki, hogy mikor és melyik kapun át érkezett Debrecenbe Kossuth Lajos!

1	8	4	9	év.....január.....hó.....07.....nap
---	---	---	---	-------------------------------------

Hányas sorszámmal és milyen névvel írta be Kossuthot a kapuőr? A QR-kód mögött megtalálod a kapuőr naplójának egy részletét, olvasd le a megfejtést!

2	2	6	5	sorszám
---	---	---	---	---------

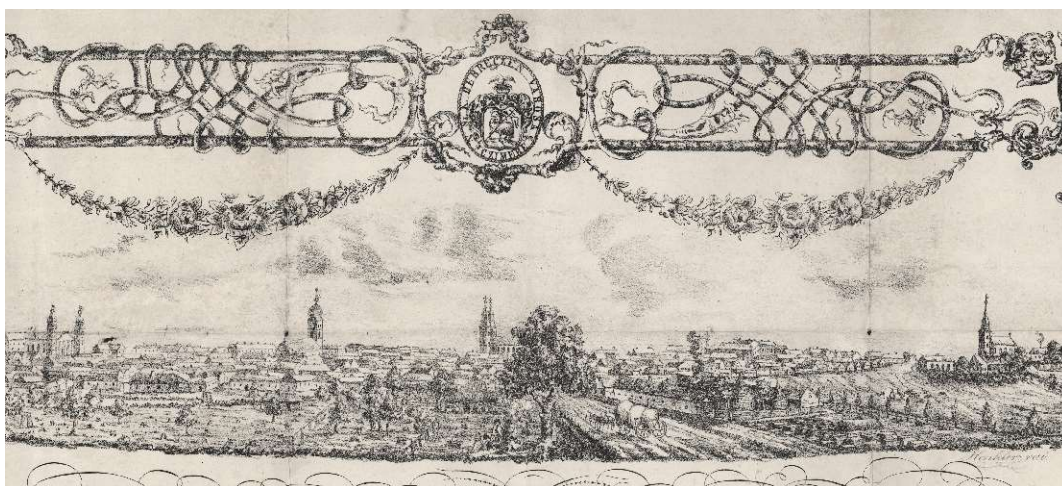
Kossuth magyarok Mósesse

Vizsgáld meg az utcanévtáblát! Melyik városrészhez tartozik napjainkban a Miklós utca?

Tizenháromváros

2. Üzenet

Debrecen felé közeledve feltűnt a város falusias képe. Széles, nagy kiterjedésben terült el előttünk a város, lapos, alacsony házakkal. Az alacsony házak rengetegéből alig néhány emeletes épület emelkedett ki, ezenkívül templomok és szelmalmok magaslottak ki a tájból. Beljebb haladva sem változott a látvány: tágas utcák fogadtak bennünket, kövezet és csatornázás nélkül. Helyenként fából lerakott gyalogpallót fedeztünk fel. Maga a belváros nem volt nagy, „határát” romladozó árok és töviskerítés vette körül.

Kossuth alakját kezdetektől fogva nagy kultusz övezte, és övezi mind a mai napig, nevét több épület és közterület őrzi Debrecenben is. De mi volt a nevük mielőtt Kossuth Lajos nevét megkapták?

Kossuth Lajos Tudomány Egyetem (1951–1999)

Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem, Debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem (1914-1951)

Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Általános Iskola

Debreceni ref. Dóczi leánynevelő intézet

Kossuth utca

Czegléd utca

Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium (4029 Debrecen, Csengő u. 4.)

Bocskai laktanya

3. Üzenet

A debreceni népet elbűvölte Kossuth kivételes egyénisége. 1849-ben töltötte be 47. életévét. Már a külső megjelenése is tekintetet vonzó volt. Középtermetű, karcsú és erőteljes alakja, magas homloka, bársonyos tekintetű, mély értelmet sugárzó kék szemei, egyenes orra, szép metszésű szája ellenállhatatlanná tette.

A Magyar Nemzeti Múzeum őrzi Kossuth Lajosról készült dagerrotípiát (azaz egy ösfényképet, melyen nem festett, hanem fotózott arcot lehet látni). Kossuthot Bostonban örökítették meg 1852-ben, s épp ugyanabban a kormányzói atillában látható, amelyet Debrecenben is viselt.

A Déri Múzeum birtokában van e fotó alapján készült grafika (jobb oldali kép), melynek eredetiségét Kossuth Lajos egyik húga, Ruttkayné Kossuth Lujza hitelesítette.

Kossuth jellegzetes szakállviselési módja a későbbiekben nagy hangsúlyt kapott. A szabadságharc leverése után kegyetlen megtorlások következtek, üldözték a harcban résztvevőket, elkobozták és elégették a forradalommal kapcsolatos tárgyakat és iratokat. Azonban sokan megtalálták a szimpátia és szolidaritás kifejezését, országszerte Kossuthéhoz hasonló szakállat kezdtek el növeszteni. Ezzel a Kossuth-szakáll a politikai hovatartozás kifejezője lett, a passzív ellenállás egyik jellegzetes formájává vált.

A QR-kód mögött több, a Déri Múzeum tulajdonában levő Kossuth-ábrázolás segít a szakáll tanulmányozásában.

Kossuth-szakáll: *Az állon nincs szőr, a bajusz nem csatlakozik a szakáll együttesébe*
Ismerd fel Kossuth Lajos szakállát! A jó megoldás GPS koordinátái (felső sor: földrajzi szélességi fok; alsó sor: hosszúsági fok) elvezetnek a következő helyszínre.

Helyes koordináta, mely elvezet a következő helyszínre: 47.529362, 21.625851

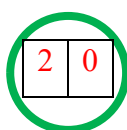
Hogy hívják ma a debreceniek ezt a klasszicista épületet?

Régi Városháza

Mikor épült?

1843

Hány szám alatt található a Piac utcán?

4. Üzenet

Ellenségeim elterjesztették azt a hírt, hogy a debreceni úttal tulajdonképpen csak a menekülésemet készítettem elő, amelynek során elhagyom, és ezzel magára hagyom az országot. Milyen messze járnak az igazságtól! Egész életem során harcoltam az igazságtalanság ellen, fontosnak tartottam az emberek felvilágosítását – hol tollal, hol beszéddel igyekeztem tájékoztatni, buzdítani polgártársaimat. Debrecenben sem tettem másként, gondoskodtam a sajtó zavartalan működéséről, a nyomdák naphosszat megállás nélkül ontották a lapokat és különböző kiadványokat. Nem is rejtőzködtem, ugyanúgy felszólaltam, mint előtte.

Kossuth nyomtatott írásokkal, és aminek a legnagyobb művésze volt, élőszóval próbálta folyamatosan életben tartani a szabadságharc ügyét. Így tett január 9-én is Debrecenben az akkoriban Andaházy-Szilágyi-háznak hívott épület erkélyén. A QR -kód mögött találsz a szobában forgó épület egy részletét. Jól nézz körbe, keresd meg és írd le, hogy most milyen üzlet áll az egykori erkély alatt!

5. Üzenet

1849 tavasza Debrecenben a magyar történelembe örökre bejegyezte: április 14-én megtörtént a Habsburg-ház trónfosztása és a függetlenség kinyilatkoztatása. Néhány nappal később a sajtóban is közzétették a nyilatkozatot, amellyel megerősítették, illetve hivatalossá tették a detronizációt.

Hol, melyik épületben fogadták el a Függetlenségi nyilatkozatot? Ma is itt látható Kossuth Lajos híres széke, melyen a Habsburg-ház trónfosztásának bejelentésekor ült. Ha van kedvetek és időtök, be is mehettek és megnézhetitek!

Nagytemplom

Kossuthban egy ideje érlelődött a Habsburg-házzal való szakítás gondolata, amelyhez támogatást kívánt elnyerni. Mivel a politikai köröktől nem kapta meg, ezért a nyilvánosság erejét választotta az elfogadtatáshoz. Április 14-én nyílt ülést tartottak, amelyet egy képviselő javaslatára a Nagytemplomba helyeztek át. Az ülés napján kora reggel nagy tömeg gyűlt össze, a sokaság hatására pedig a korábban habozó képviselők már nem merték nyíltan ellenezni a javaslatot, így az országgyűlés közfelkiáltással elfogadta Kossuth indítványát.

A QR-kód mögött a MEK-en (a Magyar Elektronikus Könyvtárban) megtalálod a

Függetlenségi nyilatkozat teljes szövegét. Olvasd el az első néhány bekezdést és írd be a hiányzó szavakat!

A MAGYAR NEMZET FÜGGETLENSÉGI NYILATKOZATA

„Mi, a magyar álladalmat törvényesen képviselő nemzetgyűlés, midőn jelen ünnepélyes nyilatkozatunk által, Magyarországot elidegeníthetlen természetes jogaiba visszahelyezve minden hozzá tartozó részekkel és tartományokkal egyetemben, az önálló független Europai Statusok sorába igtatjuk, s a hitszegő Habsburg – Lothringeni házat Isten és világ előtt trónvesztettnek nyilatkoztatjuk: erkölcsi kötelességünknek ismerjük ezen elhatározásunk indokait nyilvánítani, miszerint tudva legyen az egész mivelt világ előtt, hogy e lépésre a halálig üldözött magyar nemzetet nem tulzott elbizakodás, s nem forradalmi viszketeg: hanem a türelem végső kimerültsége s az önfentartás kénytelensége vezeté:

Három száz esztendeje mult, hogy a magyar nemzet szabad választás által az osztrák házat, kétoldalú kötések alapján a királyi székbe emelé.

És e három század nem egyéb mint a folytonos szenvedés három százada.

Isten ez országot a jólét és boldogság minden elemeivel megáldotta. Közel 6000 négyszegmértöldnyi területe sokszerü bőségben van elárasztva a felvirágzás forrásaival, tízenöt milliónyi népe, kebelében hordja az ifju erőt s fogékonyságot, hogy Europa keletén a népszabadságnak és civilisationak hatalmas tényezője, s Europa békének mint hajdan őre volt, úgy jövendőben biztosítója legyen.”

A Függetlenségi nyilatkozat 4 fontos dolgot mondott ki. A következő állítások közül melyik nem szerepelt a függetlenségi nyilatkozatban? Húzd át!

1. Magyarország és a vele törvényesen egyesült Erdély szabad, független, önálló, európai állam.
2. A Habsburg–Lotharingiai ház a magyar nemzet elleni árulása, hitszegése és fegyverfogása által, s mivel az ország önálló államéletének eltörlésére, a nemzet legyilkolására idegen hatalom fegyveres erejét is használni nem iszonyodott, ezennel trónvesztettnek, kirekesztettnek és száműzöttnek nyilvánított a nemzet nevében.
3. Az önálló és független magyar állam azon népekkel, melyek vele egy fejedelem alatt állottak és minden más nemzettel békét és jó szomszédságot akar alapítani, és baráti szerződéseket kíván kötni.
4. Az ország jövődő kormányrendszerét részleteiben a nemzetgyűlés fogja megállapítani, addig pedig az országot egész egyetemes kiterjedésében a nemzetgyűlés egy ajkú felkiáltásával és közmegegyezéssel kinevezett kormányzó-elnök Kossuth Lajos a maga mellé veendő miniszterekkel kormányozza.
- ~~5. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.~~

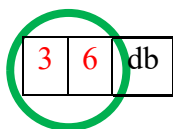
6. Üzenet

Debrecenbe nemcsak feleségem és gyermekeim kísérték el, hanem édesanyám és kedves húgom is gyerekeivel. Zsuzska lelkes támogatója volt a szabadságharc ügyének, mindig élénken érdeklődött a fejlemények iránt. Fiatal kora óta támogatt engem, anno a kolerajárvány idején többi húgommal együtt segített az ellátásban és az emberek vigasztalásában. Ugyanúgy felbecsülhetetlen volt segítsége a Törvényhatósági Tudósítások szerkesztésében. A forradalom napjaiban sem lankadt figyelme, folyamatosan emlékeztetett az egészségügyi helyzet tarthatatlanságáról, a katonáink ellátásának szükségességéről. Ezért döntöttem úgy, hogy kinevezem országos főápolóvá, miként az elmúlt napokban meg is izentem neki: „Erősen meg vagyok győződve, hogy általánosan elismert szelíd keblednek nemes ösztönét követve, sérült vitézeinknek a kórodákbani ápolása körül akként intézkedendel, mint azt egy anyától, testvértől s honunk hű leányától méltán megvárhatni.” (Kossuth utasítása húgának, özvegy Meszlényi Rudolfné Kossuth Zsuzsánnának: kinevezi országos főápolónővé. Debrecen, 1849. április 16.)

Kossuth Lajos kedves testvérével, Kossuth Zsuzsannával beszélgetett. Zsuzsanna hosszan ecsetelte Lajosnak az egészségügyi ellátás fontosságát, miközben sétáltak Debrecen város főutcáján. Eközben gyorsan nyakára hágtak a kosár „Kossuth kiflinek”, amelyet Zsuzsanna

sütött előző este.

A beszélgetés alatt Zsuzsanna megette a kiflik harmadát, majd a maradék felét. Ezután a kosárban 12 darab kifli maradt összesen. Mennyi péksütemény volt a kosárban eredetileg?

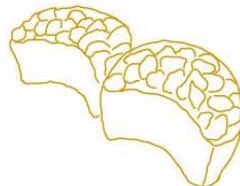
Ha megéheztél a séta után, kóstold meg a Kossuth-kiflit! Süssétek meg otthon ezt a finom süteményt az alábbi recept alapján!

Kossuth-kifli

Hozzávalók: 6 főre, elkészítés: 20 perc

A tésztához

38 dkg vaj
6 db tojás (közepes, „M”-es méretű)
42 dkg kristálycukor
42 dkg búzaliszt (BL55)
1,5 db citrom (héja, és leve)
1 csipet só

A tetejére

15 dkg dió (durvára tört)
2 csapott evőkanál kristálycukor

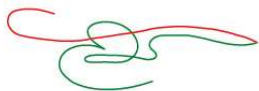
A tojások fehérjét a sóval kemény habbá kell verni.

A vaját a cukorral habosra keverjük. Egyenként hozzáadjuk a tojások sárgáját majd a citrom haját és levét.

Majd belekeverjük a fehérjékből készített habot és a lisztet, óvatosan, nehogy összetörjük a habot.

A tésztát egy nagyobb tepsibe simítjuk és a cukorral elkevert diót rászórjuk.

200 C-fokos sütőben aranybarnára sütjük, és amikor kihűlt, pohárral vagy pogácsaszaggatóval kifli formákat szaggatunk belőle, és el is készültek a Kossuth-kiflik.

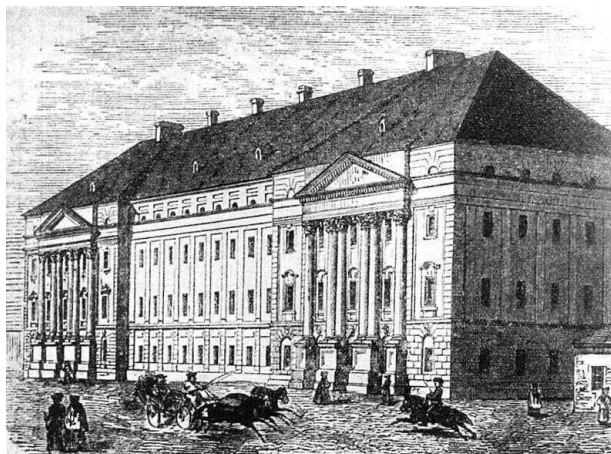

7. Üzenet

A közforgalomban tapasztalt ezüstpénzhiány miatt elrendeltem 1848 augusztusában az egy és két forintos magyar papír bankjegyek kinyomtatását, forgalomba hozását és elfogadását. Ez segítette kiadásaink fedezetét, ezért költözéskor külön figyelmet szenteltem ennek szállítására. A pesti bankjegynyomdát darabjaira szétszedve vasúttal, majd szekérrel vitték Debrecenbe, küldtettem 20.000 ív papiroost, valamint gondoskodtam, hogy a nyomda személyzete is megérkezzen a városba.

Hol állították fel a nyomdát? Ez a séta következő állomása. Felismered az épületet?

Református kollégium

Kossuth még a Batthyány-kormány pénzügyminisztereként (1848. április 7. – szeptember 12.) önálló magyar pénz teremtett. Ezeket a papírpénzeket Kossuth Lajos kézjegyével ellátva nyomtatták és Kossuth-bankónak nevezték.

A QR-kód két bankjegyhez vezet: a vörösbarna árnyalatú papírpénz Pesten készült 1848 decemberéig, a csokoládébarna változat a debreceni nyomda munkája. Add össze a bankjegyeken szereplő számokat és az összegüket írd be a rubrikába!

1	0	forint
---	---	--------

8. Üzenet

A nemzetőrség intézménye fontos szerepet játszott a magyar szabadságharcban.

Településenként toboroztak újoncokat, eleinte önkéntes alapon szerveződött többnyire polgárőrökből.

A debreceni önkéntes nemzetőrök zászlaja – a verespántlikások –, köztük vannak a város értelmiségi ifjúságának legderekbabjai, sokan a tanuló, számosan az iparos ifjúságból.

Egyenruhájuk kék atilla, veres zsinóros szürke nadrág és Kossuth-kalap volt veres pántlikával.

A QR-kód mögötti képen az egykori, debreceni 48/49-es nemzetőrök láthatók, ők lettek a városi múzeum első teremőrei. Hányan szerepelnek a csoportképen?

13

(A kép nem a forradalom idején készült, hanem körülbelül 60 évvel később, idősebb korokban.)

9. Üzenet

Fejtsd meg az alábbi keresztrejtvényt (ismétlés)! Figyelj, hogy a kétjegyű mássalhangzók egy

rubrikába kerüljenek!

1. Ebben az épületben működött a nyomda, ahol a szabadságért harcoló ország pénzét, a Kossuth bankót nyomták.
2. Magyarország első országos főápolónője.
3. Melyik ház erkélyén mondott beszédet Kossuth 1849. január 9-én?
4. Melyik utcai kapun lépett be Debrecenben Kossuth Lajos 1849. január 7-én?
5. Debreceni önkéntes nemzetőrök egysége.
6. Hogyan hívjuk azokat a papírpénzeket, melyeket 1848-ban és 1849-ben nyomtattak Kossuth Lajos – mint a Batthyány-kormány pénzügyminiszterének – kézjegyével ellátva?

1.	r	e	f	o	r	m	á	t	u	s	k	o	l	l	é	g	i	u	m
2.	k	o	s	s	u	t	h	z	s	u	z	s	a	n	n	a			
3.												s	i	l	á	g	i		
																	y		
5.	v	e	r	e	s	p	á	n	t	l	i	k	á	s	o	k			
6.	k	o	s	s	u	t	h	-	b	a	n	k	ó						

Segítség a megfejtéshez:

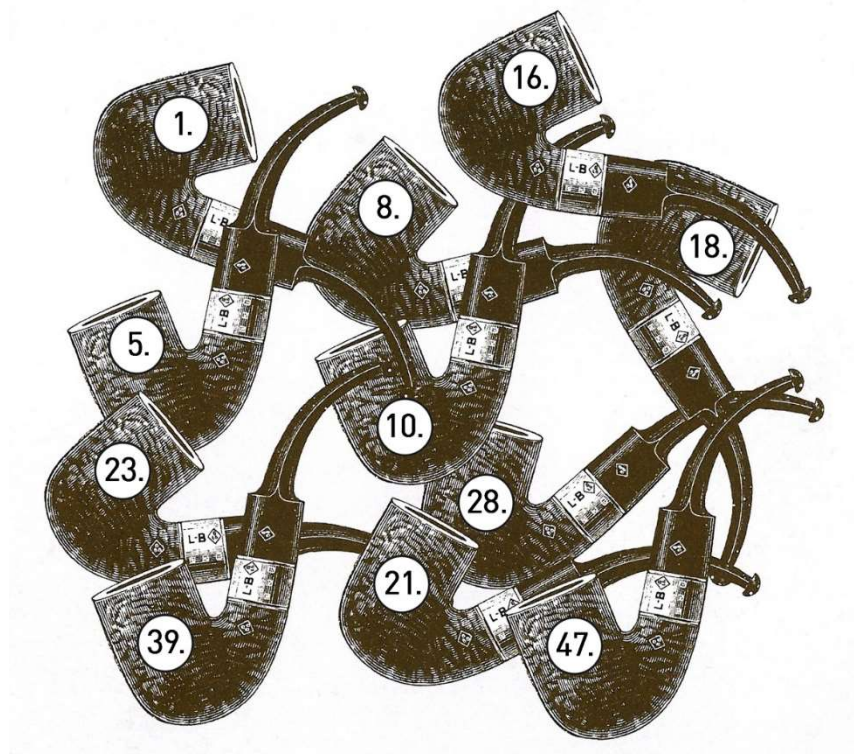
A reformkor és az 1848–49 főbb lapjait, sajtótermékeit itt olvashatták a helyi tagjai. Helyiségeit Debrecenben az orosz cári seregek bevonulása után orosz katonai kórháznak használták.

10. Üzenet

A korszakban igen közkedvelt és elterjedt volt a pipázás, a reformkor jó pár alakja tekintélyes gyűjteménnyel rendelkezett. Kossuth Lajosnak szintén számos pipája volt.

Kossuth Lajos pipái az asztalon hevernek egy halomban. Találd meg, melyik pipa van a halom legalján.

2 8 számú pipa

Kossuth Lajos utolsó pipáját elajándékozta Dr. Basso Arnoux olasz katonai ezredorvosnak. Utána már csak szivarozott.

11. Üzenet

Kossuth Lajos, a magyar szabadságharc vezéralakja – aki élete utolsó negyvenöt évét hazájától távol élte le – 1894. március 20-án este 11 órakor Torinóban elhunyt.

„Kossuth! Te csak állj és szavalj nekünk / Tűnt szép időkről... Mi majd hallgatunk./ Vasárnapokként felnézünk reád, [...]” (Oláh Gábor: Kossuth)

Kossuth Lajos több százezer gyászoló kísérte utolsó útjára 1894. április 1-jén.

Országszerte nagy volt a felbuzdulás, az emberek szerettek volna méltóképp megemlékezni az egykori kormányzóról egy emlékmű felállításával. Ennek köszönhetően valóságos Kossuth-szobor mozgalom alakult ki, mellszobrokon át szoborkompozíciókig az első világháborúig számos műalkotás született. Debrecen városa szintén a kezdetektől fogva szorgalmazta az emlékmű felállítását, ám ez csak két évtizeddel később valósult meg.

Kossuth Lajos egyik legismertebb emlékszobra a Nagytemplom előtti téren látható. Keresd meg, és számold meg, hány alak jelenik meg a szoborcsoporton! Ha tudod, nevezd meg őket!

6	alak
---	------

Kossuth Lajos, Szacsвай Imre (az országgyűlés jegyzője, a Függetlenségi nyilatkozat szerkesztője), Báró Perényi Zsigmond (a Főrendiház másodelnöke) Könyves Tóth Mihály (tábori lelkész), anyjától búcsúzó baka alakja jelenik meg.

A feladatlapon a feladatléírásokban, az ismertetőkből és a megoldásokban egyaránt találsz karikával kiemelt számokat.

A táblázatba a megjelenés sorrendjét követve írd be a számokat.

A számok betűket jeleznek, a behelyettesítés után pedig a végső megoldás egy idézet Kossuth Lajos utolsó nyilvános beszédéből.

Bevezető	49	A	M ₄	E ₂₂	G ₉₉	T ₁
1. üzenet	18	D	Ö ₄₈	R ₇	H ₄₇	E ₂₂
	22	E	T ₁	A ₄₉	S ₂₈	O ₁₀
2. üzenet	99	G	R ₇	S ₂₈	D ₁₈	E ₂₂
3. üzenet	47	H	M ₄	E ₂₂	G ₉₉	N ₃₆
	20	I	E ₂₂	M ₄	H ₄₇	A ₄₉
4. üzenet	9	J	J ₉	L ₁₄	I ₂₀	T ₁
5. üzenet	14	L	H ₄₇	A ₄₉	T ₁	
	4	M	H ₄₇	A ₄₉	T ₁	
6. üzenet	36	N				
7. üzenet	10	O				
8. üzenet	48	Ö				
9. üzenet	7	R				
10. üzenet	28	S				
11. üzenet	1	T				

Reméljük, tartalmas időtöltésben volt részed!